

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 1 • NR 8 • 1963

Ny heraldisk Litteratur

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Ny heraldisk Litteratur

Attributter og Symboler

Frithiof Dahlby: *De heliga tecknens hemlighet. Om symboler och attributter*. Fjerde udgave, 266 sider. Heftet Skr. 28, indb. Skr. 33.50. Diakonistyrelsens Bokförlag, 1963.

Denne nye udgave af det storartede værk, hvis tidligere oplag et par gange har været nævnt i HT (side 128 og 280), er omarbejdet, betydeligt øget, og i det ydre helt igennem fornyet, bl. a. med ca. 200 nye illustrationer. Komminister og SHS-medlem Frithiof Dahlby har i denne bog komprimeret en uhyre viden (litteraturlisten omfatter ca. 250 værker, sageregistret ca. 3600 stikord), men han er ikke tyngt af sin lærdom. Hans leksikon er let at bruge som opslagsbog, og tillige en smuk oplevelse at læse fra ende til anden.

Blandt ukyndige er det vistnok en udbredt misforståelse, at *al* heraldik er symbolsk (»Hvad betyder våbenet?«). At *megen* heraldik indeholder symboler, er en anden sag. I middelalderen var der — så vidt vi i dag kan se — kun få våbener, hvis indhold skulle opfattes symbolsk. Med renæssancen begyndte man imidlertid bevidst at se på heraldikkens figurer som symbolske, og siden er denne tendens stadig taget til. I dag bliver der verden over sikkert ikke skabt mange nye våbener, som ikke delvis eller helt består af symboler eller tillægges symbolsk betydning.

Symbolikken er derfor af stor interesse for enhver heraldiker, og i denne bog er der på næsten hver side i en eller anden form næring for ham. Blot må han vogte sig for, *altid* at se et symbol i en figur, som *kan* være det. Fordi f. eks. *et anker* kan symbolisere *håbet*, eller repræsentere Sankt Nikolaus eller Sankt Klemens, er det jo ikke sikkert, at *alle* ankre gør det!

Blandt de af bogens afsnit som specielt kan interessere dette tidsskrifts læsere, må fremhæves en detaljeret, forklarende

gennemgang af »Några heliga mäns och kvinnors attribut«, den eneste oversigt af den art jeg kender til. Listen omfatter ca. 110 helgener (om man regner De 11.000 Jomfruer for én) og giver bl. a. oplysning om, hvem der er de forskellige nationers, yrkers, husdyrs, syge menneskers, og mange andre gruppers skytshelgen. Specialiseringen er stor. Endog »sångvåtarna« har deres egen skytspatron, Sankt Vitus, og hans attribut er derfor — bl. a. — en natpotte.

Andre kapitler af stor interesse omhandler korsformer, talsymbolik, og farvesymbolik. *Grøn* er som bekendt håbets farve. Jomfru Mariæ moder, Anna, der bar på verdens håb, afbildes derfor ofte i grøn kappe. Hun er fødende kvinders og bjergmænds skytshelgen. Kan det mon være derfor, at Arvid *Berghmans* våben, med de to krydsede bjergmandshamre, havde *grøn* som hovedfarve?

På et specielt område kan »De heliga tecknen« være til stor hjælp, nemlig ved komponering af nye våbener. Et eksempel: Lad os sætte, at et hotel ønsker et heraldisk skilt, eller en hotelejer et våben. Hvad kan man gribe til? I kapitlet om »Änglarna och djävulen« læser vi, at *pentagrammet* kan være symbol for værtshuse (og får forklaret hvorfor). I oversigten over »Heliga mäns attribut« får vi besked om, hvorfor Abraham er værtshusenes skytspatron, og at hans attributter er en *vædder* eller en *kniv*. Her er således tre gode figurer at gå ud fra.

Man vil forstå, at det langtfra er alle »tegnene« i denne bog, der kan betegnes som »hellige«, selv om de måske har været det i deres oprindelse. Bogen rækker længere end dens titel lader forstå, og indeholder talrige fængslende eksempler på et symbols vandring fra det religiøse til det profane.

Duen f. eks., Arkens og håbets due, Helligåndens due, blev til *fredens due*, og er som sådan i de senere år nærmest blevet annekteret af kommunisterne.

Patriark-korset, med to tværbjælker, anvendtes oprindeligt af visse kristne sekter i Orienten, og under det Første Korstog optog Gotfred af Bouillon, hertug af Lorraine, det i sit banner. På dette grundlag indgik det siden i huset Lorraines våben. Da de frie franske styrker under Anden Verdenskrig skulle have et mærke at kæmpe under, valgte de »Lorraine-korset«, det omstridte lands symbol, som siden indgik i flag, medaljer, monumenter osv. Længe forinden var Lorraine-korset blevet vartegn for den internationale kamp mod tuberkulosen, for at udtrykke denne kamps karakter af et moderne korstog. Herfra er korset siden optaget af andre hjælpeaktioner og figurerer derfor i dag på flere landes julemærker.

Kanske vil den grundige læser finde, at han trods alt savner et og andet i »De heliga tecknen«, men det ville være småligt at opregne sådanne petitesser her. Det afgørende er, at Frithiof Dahlby med sit symbol-leksikon har skabt et værk af udtømmelig interesse og brugbarhed.

S. T. A.

Heraldik i Brasil

I 1961 utkom i São Paulo i Brasil en heraldisk håndbok, *Simbolica Heráldica*, av Salvador de Moya. Boken kom som nr. 5 i rekken av en serie, *Biblioteca Genealogica Latina*, som følger som supplement til *Revista Genealogica Latina*. Den inneholder i første rekke 820 i heraldikken forekommende navn og faguttrykk, ordnet alfabetisk og delvis ledsaget av forklarende illustrasjoner.

Foruten på hovedsproget, portugisisk, finnes samtlige heraldiske uttrykk oversatt til verdenssprøgene, engelsk, fransk, tysk og spansk, og dertil, flere eller færre av dem, til en rekke andre europeiske sprog, blant dem de skandinaviske.

Hvor gledelig dette siste i sig selv kan være, lar det sig ikke nekte at de skandinaviske oversettelser ikke alltid er korrekte. Det ser ut som forfatteren i en del tilfelle har måttet hjelpe sig med

vanlige leksika, eller er blitt hjulpet av mindre sprogmechtige korrespondenter, hvilket begge deler har ledet til misforståelser. Et par tilfelle skal nevnes som eksempler.

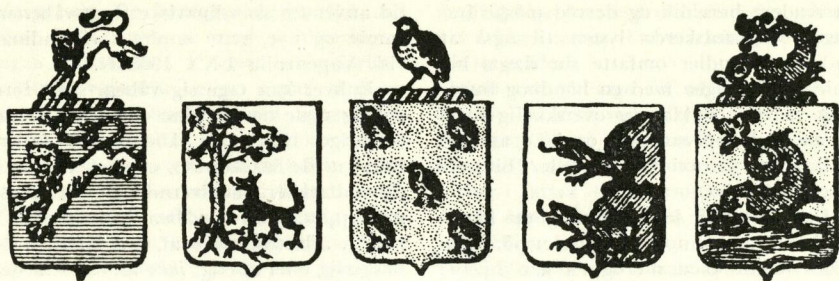
På portugisisk synes *corvo marinho* å være et navn, som er blitt brukt om flere store sjøfugler, varierende med fuglelivet under de himmelstrøk, hvor det portugisiske sprog har vært utbredt. Men opprinnelig synes det å ha vært navnet på den fugl, som vi på de nordiske sprog kaller *storskarv*, (som for øvrig ikke mig bekjent har nogen plass blant Nordens heraldiske dyr). Til dansk er fuglens navn oversatt ordrett med *ravn-hav*, til svensk med *korp-matros*. Hvorom intet mer trenger å sies.

Det portugisiske ord *cabeça* betyr svensk *huvud*, men her har forfatteren også vært særlig uheldig med sin svenske oversettelse. Han kan ha spurt en korrespondent hvad «hode» heter på svensk, og har så fått til svar navnet på en svensk familie, hvis våben inneholder et skjoldhode (svensk: *ginstam*), nemlig Günther. Den svenske oversettelse av «menneskehode» er således blitt *günther*, mens «villsvinhode» heter *günther vildsvin* o. s. v.

Vi skal ikke dvele lenger ved disse eller andre misforståelser. De vil neppe få praktisk betydning. Vi skal bare beklage at et utvilsomt stort arbeide ikke er blitt i alle deler vellykket. Og så ta en del av skylden for dette på oss, fordi det ennå ikke på de nordiske sprog foreligger nogen lett tilgjengelig og lett håndterlig heraldisk vokabular.

Boken vil interessere en nordisk leser først og fremst ved sine prøver på portugisisk heraldik. Foruten de teksten ledsagende illustrasjoner inneholder den 949 våbener, med få undtagelser av portugisisk opprinnelse. De er fremstillet uten hjelm, visende bare skjoldet med forekommende hjelmmerker anbragt på en vulst over.

Hjelmmerker synes for øvrig å ha spillet en større rolle i portugisisk heraldik enn vanlig i romanske land.

En nedspringende løve (leopard). En ulv foran et oprevet (kastanje)tre. Fem raphhønskyllinger. To firben kommende ut av et berg, den ene over den andre. På et hav en svømmende delfin. Tinkturerne fremgår for det meste av skraveringen.

Det er mulig at våbentegningene ikke er helt moderne, men lånt fra et eldre verk. Et naturalistisk innslag i utførelsen peker på forrige århundre. Men tegningene er særdeles velkomponerte og utført med et liv og en kraft, til tider nesten villhet, som skiller dem velgjørende ut fra samtidig, delvis også fra megen moderne heraldisk kunst.

Et skjold med en nedspringende løve kan jeg ikke huske å ha sett maken til før. Fox Davies, som i sin *Complete Guide to Heraldry* bringer heraldiske løver i alle mulige og delvis umulige stillinger, har således ikke denne figur. Hvad som ellers preger denne portugisiske heraldik, er de skjold, som viser samme figur gjentatt. Det klassiske tall er her ikke tre, men fem. Svært ofte finner vi altså fem like figurer i skjoldene, og da ordnet på samme måte som besantene i de mindre skjold i det portugisiske kongevåben (se HT nr. 4, s. 168 og 169). I dette kan vi da formodentlig spore en påvirkning fra kongevåbenet.

Hans Krag

Genealogi og Heraldik

Albert Fabritius og Harald Hatt: »Håndbog i Slægtsforskning«; 278 sider, 14 nummererede figurer + ca. 20 illustrationer og tavler uden nummerering; 3. udgave; J. H. Schultz Forlag, København 1963; Indb. Dkr. 48; Uib. Dkr. 41.50.

Hvor snævert heraldikken og genealogien er knyttet til hinanden ses blandt andet deraf, at definitionerne på »et heraldisk våben« ofte indeholder en bemærkning om, at våbenet under en eller anden form skal være arveligt. Helt naturligt berører mange heraldiske værker da også genealogiske problemer — og omvendt har man altså i den foreliggende håndbog villet medtage et afsnit om heraldik. Det sker i et kapitel på 20 sider under titlen »Våbenet, bomærket og seglet«. Seks af siderne optages af helsidesillustrationer — fotografiske gengivelser — af ligsten og epitafier. Disse illustrationer er ganske utilfredsstillende til heraldisk studiebrug, men de skal måske også kun give læseren et indtryk af den rigdom af (i det store og hele endnu ikke registrerede og publicerede) heraldica som de danske kirker rummer.

Først fortæller i grove træk om hvad heraldik er, derefter nævnes nogle eksempler på våbenprydede tekstiler og gravmæler, men omtalen går hovedsagelig ud på at vise heraldikkens betydning for kunsten og kunstindustrien. Det meddeles lidet opmuntrende, at våbenanetavler ikke altid er opstillede efter samme system, tit er der af praktiske grunde eller af skønhedshensyn, for slet ikke at tale om uvidenhed, gjort vold på de mest elementære heraldiske regler. Det er så rigtigt som det er skrevet, men her og i det følgende synes jeg, at forfatterne for stærkt fremhæver vanskelighederne ved

at studere heraldik og derved måske frtager slægtsforskeren lysten til også at lade sine studier omfatte sin slægts heraldik. Meningen med en håndbog burde dog være, i en klar og overskuelig form at meddele oplysninger, og ikke at tage stilling til hvorvidt dette eller hint er svært eller let.

I stedet kunne jeg tænke mig, om kapitlet havde nævnt nogle eksempler på, hvorledes heraldikken nu og da kan hjælpe slægtsforskeren over »et dødt punkt« samt givet klar anvisning på, hvordan man identificerer et ukendt våben og finder frem til, om en slægt nogen sinde har ført våben eller bomærke. En henvisning til Sven Tito Achens artikel herom, »Heraldik for Samlere« i Politikens »Jeg er Samler 2« 1956 savnes.

Det skulle glæde mig, om nogle slægtsforskere kunne fatte interesse for heraldikken gennem læsning af kapitlet. Til gengæld kan jeg anbefale heraldikere at læse bogens øvrige kapitler og derved skaffe sig et nyttigt indblik i slægtsforskningens midler og metoder.

Hæft.—

Slægtsvåbener i Farver

Skandinavisk Vapenrulla, redigeret af Christer Bökwall og Jan Raneke. Hæfte 1, seksten sider i farver. Heraldiska Förlaget, Per Weijersgatan 10, Malmö C, 1963.

To SHS-medlemmer i det aktive Skåne har med dette hæfte påbegyndt et værk, som giver store og skønne løfter. Der er detaljer i 1. hæfte at kritisere, eller i alle fald at diskutere. Der er farer ved fremtidige hæfter at være på vagt overfor. Men der er fremfor alt et stort og herligt fremtidsperspektiv: Fortsætter udgivelsen som planlagt, med 5 hæfter om året, hver med 16 nutidige familievåbener i, vil der en dag foreligge en dejlig våbenbog, i farver og med alfabetiske og heraldiske registre, til fryd og gavn for enhver, hvis interesser bare strejfer det heraldiske, det genealogiske eller det symbolske. Og dette første bind kan blive til en række! Engang vil måske alle i vor

tid anvendte skandinaviske slægtsvåbener, gamle og nye, være samlet i »Skandinavisk Vapenrulla I-XX 1963 ff«.

»Enhver kan tage sig våben, samt føre det og male det på sine ejendele«. Dette 600-årige citat fra våbenrettens fader, Bartolus de Saxoferrato, er værkets motto og udtrykker udgiverens publiceringsprincipper. Om et våben kan optages i rullen, afhænger *ikke* af, om familien er borgerlig eller adelig; *ikke* af, om våbenet er selvtaget eller autoriseret af nogen myndighed; *ikke* af, om våbenet er nykomponeret eller har århundreders hævd. Det afgørende er et *heraldisk* synspunkt: våbener som strider mod alment accepterede heraldiske regler optages *ikke*; ej heller nyantagne våbener som ligner allerede eksisterende for meget; og våbengengivelserne skal helst *ikke* blot gentage ældre forlæg; i videst muligt omfang skal tegningerne i *Skandinavisk Vapenrulla* være *nye*.

I 1. hæfte gennemføres disse principper smukt. Af hæftets 16 våbener er to norske og fjorten svenske, flere af dem går hundreder af år tilbage, og i hvert fald to tilhører adelige familier. Fælles for dem alle er, at de er heraldisk uangribelige og vakkert udført.

Derimod er det et spørgsmål, om ikke ét af våbenerne bryder en anden af værkets regler, nemlig: at intet våben får publiceres deri, »som strider mod gällande lag och förordning«. Jeg tænker på *Bågstam*-våbenet, i hvis hjelmtegn staden Rigas våbenskjold indgår. At det er ulovligt at optage en fremmed *stats* våben eller symbol i et skandinavisk våben, er udgiverne naturligvis klare over. Men i hvert fald i Norge (og muligvis også i Danmark) gælder det tillige, at ingen har ret til at benytte en udenlandsk *kommunes* våben som mærke. Den som hertil vil svare, at dette forbud, i hvert fald i dette tilfælde, vel *ikke* skal tages så alvorligt, har dermed sagt, at heraldikken *ikke* er noget man behøver at tage højtideligt.

Ingen drager naturligvis udgiverens integritet i tvivl. Men dette lille problem viser, hvilken krævende opgave de har

påtaget sig. De fralægger sig juridisk ansvar, og »garanterer med publiceringen ingen rättsverkan i form av prioritet, exklusiv vapenrätt eller annat slag av rättsligt skydd för föregiven vapeninnehavare«. Men det er klart, at dette standpunkt vil blive svært at opretholde. Selve publiceringen af et våben i Skandinavisk Vapenrulla vil af udenforstående blive betragtet som en knæsætning fra sagkyndig side, og dette i jo højere grad des bedre udgiverne formår at løse deres opgave. Uanset hvad de skriver, *har* de påtaget sig et ansvar. Risikoen er, at udgiverne eller andre skal tro, at et våben som er publiceret i SVR, derfor er mere »gyldigt«, end hvis det ikke var publiceret der.

Blasoneringerne interesserer ikke Raneke & Bökwall mindre end våbengivelserne — »Det vi publicerar är ... en vapenbeskrivning med en illustrerande bild« — men jeg er ikke sikker på, at de på dette felt har nået helt så lykkelige resultater. Af et par bevidste, meget omfattende afvigelser fra gængs terminologi er den ene muligvis en forbedring, den anden vistnok ikke. Man mærker her lidt af en trang til abstrakt systematisering (for sin egen skyld) og til at udtænke flere distinktioner end materialet gør nødvendigt. Dog, udgiverne mener selv ikke, at de har sagt det sidste ord. Meget nydeligt peger de på, at vapenrullans blasoneringer kan diskuteres og måske bør ændres. Deres mål, »en konsekvent, enkel och ändamålsenlig terminologi«, kan alle tilslutte sig.

Det gælder i det hele taget hele denne lille begyndelse til noget stort: den har sin egen mening, men anerkender venligt muligheden af at andres evt. er bedre. Den har lagt en kurs, men er rede til at lægge denne om, hvis nogen kan pege på fornuftige grunde til det. Den er modig, men ikke fanatisk. Ivrig, men åben.

Dette projekt fortjener at blive en succes. Lad os alle medvirke til, at det bliver det. Ikke (blot) for at glæde de to kække initiativ-tagere, Jan Raneke og Christer Bökwall, men for at glæde os selv, alle os som dyrker dette skønne studium og er

modtagelige for fryden over vakre våbener i klare farver. Enhver kan gøre dette på to måder:

Dels ved at *søge sit våben optaget i rullen*. Det sker ved udfyldelse af et skema, som fås på adressen øverst i recensionen. Prisen for registrering og publicering i farver + 2 eksemplarer af pågældende hæfte er Skr. 120. Hertil kommer udførelsen af våbentegningen, fra Skr. 75 til 300, efter som man er tilfreds med en skabelonmæssig gengivelse (se illustrationen) eller ønsker en mere individuel udførelse (hvis man har et acceptabelt forlæg, kan man evt. nøjes med Skr. 50). Endelig koster klichéerne (som siden kan beholdes) Skr. 50. Minimumstaksten er altså: Skr. 120 (om man selv har anvendelige farveklichéer). Maksimum 120 + 300 + 50 = 470 Skr.

Dels ved at *abonnere* på rullen. For

Et eksempel fra vapenrullan på et våben som er antaget i vor tid — og som både i idé og udførelse (i en af rullens fire skabeloner) er meget vellykket — er våbnet for familien Elfvig. Feltet grønt, viben sølv med røde ben og næb. Vingene sølv, aksene grønne. Tegning af Jan Raneke, som har æren af størstedelen af 1. hæftes våbentegninger. Andre er udført af Sven Sköld og Bengt Olof Kälde.

et år, 5 hæfter à 16 våbener, Skr. 30 (Nkr. 40, Dkr. 40, Fmk 18). Pr. enkelt hæfte Skr. 7. Erfaringsmæssigt slipper de første hæfter af en sådan udgivelse altid op og bliver ret snart ikke til at opdrive. Jeg tror ikke det er galt at sige, at enhver heraldisk interesseret i Skandinavien bør eje dette værk. Og hvis dette er rigtigt, er det klart, at man bør eje det fra allerførste hæfte.

S. T. A.

Fin lille Exlibrisbog

I sin serie af kunstner-monografier har den kendte exlibrissamler direktør Helmer Fogedgaard, Rudkøbing, udgivet nr. 2, der er helliget den polske kunstner *Tadeusz Przykowski*. (21 sider + 10 indklæbede original-exlibris i flerfarvet lino-snit. Forlaget Grafolio, postbox 9, Rudkøbing. Pris kr. 15.—; trykt som bibliofil-udgave i 100 nummererede eksemplarer med tysk og dansk tekst af *Franz Gall*). Den nydelige lille bog vil være af interesse for heraldikere, da 6 af de 10 exlibris er heraldiske. Eet af disse er endda et af anmelderen ikke tidligere set dansk våben, tilhørende amanuensis, dr. Per Mølgaard Boll, København.

O. R.

Heraldikkens Historie

L. G. Pine: »The Story of Heraldry«; 164 sider, 22 illustrationer; Country Life Limited, London; Second revised edition 1963; Sh 30/-.

Det første kapitel i denne bog handler om heraldikkens opståen. Det er meget velskrevet og interessant. Min opmærksomhed falder på en oplysning om, at greve Eustace af Boulogne er gengivet på Bayeux Tapetet med en standart hvorpå ses et kors mellem fire besanter. Greven var fader til Gotfred af Bouillon, lederen af det første korstog. Til mit held er L. G. Pine (som jeg) af den opfattelse at tapetets fane- og skjoldmærker *ikke*

kan anerkendes som »heraldiske«, således at der ikke er nogen direkte forbindelse mellem denne standart og Jerusalemskorset.

De følgende kapitler beskriver heraldikkens videre udvikling specielt i England og periferisk i andre lande. Disse afsnit skæmmes efter min opfattelse af flere polemiske indlæg i den næsten usmagelige diskussion om engelsk våbeneret og begrebet »a Gentleman«.

Enhver bedømmelse af heraldisk kunst må i sagens natur blive temlig subjektiv — jeg finder bogens illustrationer meget utraditionelle, mindre originale og usædvanlig hæslelige.

Bogen foreligger i 2. reviderede udgave, den når lige at omtale kongressen i Edinburgh, alligevel er den stadig behæftet med flere småfejl og unøjagtigheder.

Leslie Gilbert Pine, der er tidligere redaktør af *Burke's Peerage* og *Burke's Landed Gentry*, har hermed givet sit bidrag til debatten om våbeneret i England. Man kan være enig (eller uenig) med ham i mangt og meget, men man fristes til at spørge om slige diskussioner gavner interessen for god heraldik?

Haxt.—

Adelsregister

1914 utgav markis M. H. de Ruigny i London »The Titled Nobility of Europe«, en imponerende volym på nära 4 kg, men trots sin ofullständighet mycket användbar. Under den pretentiösa titeln »*International Register of Nobility*» (fransk text!) har den belgiske förläggaren *Fortuné Koller* redigerat en nämnda verk motsvarande modern serie, vars del I (International Office of Publicity, numera Les Editions Biographiques, 192, Rue Royale, Bruxelles I, Bruxelles 1955; 223 pp.; Bfrs. 300:—) tillägnad H. H. Påven Pius XII här skall granskas.

Innehållet är uppdelat på sex partier: 1. Suveräna hus (11 st.). 2. Förut regerande hus (9). 3. Övriga hertig- och furstehus (13). 4. Markiser, grevar, vicomter, baroner och »riddare (sic!)» (44). 5. Obe-

titlad adel (34). 6. Riddarordnar (bl. a. förteckningar över riddare av Gyllene Skinet och vissa påvliga och bayerska ordnar).

Uppgifterna äro insamlade och redovisade utan någon konsekvens: enstaka släkter ifrån de flesta länder (utom de nordiska), blasoneringar ej meddelade för alla ätter, ofullständiga eller rentav obefintliga genealogier, nuvarande bosättningsländer i st. f. nobiliseringsländer angivna i resp. släktartikelsrubriker, intet innehållsregister, bristfällig dokumentering osv. Mycket tyder på, att icke ens alla medtagna ätter äro adel (t. ex. sir Anthony Wagners urspr. tyska fäderne-släkt) och i avd. 4 är t. o. m. en utslocknad bayersk *personaladlig* («Ritter von») släkt (Heinzelmann) med kejs. vapenbrev (ej = adelsd:o) intagen! Varning utfärdas således för denna magra och okritiska kompilation.

Den 1961 utgivna del II (Bfrs. 1.500) har ej varit tillgänglig för recension.

L. P-n.

Ordener

»Ordenskalender 1963. Svenska innehavare av svenska och utländska riddarordnar samt vissa svenska medaljer», redigerad av Erik T:son Uggle; Almqvist & Wiksell, Stockholm; 384 sidor; Skr. 35.00 indb.

Bogen udgøres af en alfabetisk fortegnelse over de ca. 19.550 svenske mænd (og kvinder), som indehaver en (grad) eller flere af ca. 20 svenske ordner, mindetegn og medaljer, og ca. 220 udenlandske ordner og dekorationer. Fortegnelsen er 2. udgave af den Ordenskalender, hvis 1. udgave kom i 1958—59, og er udarbejdet af kammerherre Erik T:son Uggle (medlem af SHS).

På bogens sidste sider gives en meget kortfattet oversigt over de svenske ordner og medaljer, samt anvisning på hvorledes dekorationer (svenske og udenlandske) skal bæres.

S. T. A.

Svenska flaggan

Ett gammalt, ännu vidmakthållet, bruk är att den svenska almanackan, sedan 1747 med uteslutande privilegium utgiven av Kungl. Vetenskapsakademien, åtföljes av en liten uppsats av allmännyttigt innehåll. Med anledning av det i år infallande 300-årsminnet av den första svenska flagglagens stadfästande har fil. doktor Heribert Seitz skrivit en uppsats »Svenska flaggan» på fyra sidor i »*Almanack för året efter Frälsarens Kristi födelse 1963*» (Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala 1962; sid. 31—34, ill.; pris 35 öre).

Det är många intressanta fakta, som meddelas i denna komprimerade text, varom kanske underrubrikerna — Medeltidens korsflaggor, Städernas märken och helgonflaggorna, Den blågula korsflaggan — kunna giva en viss uppfattning. Bl. a. inhämtar man, att korsflaggornas sägenomspunna ursprung är kejsar Constantini uppenbarelse före segern vid Pons Milvius år 312, att den italienska staden Veronas flagga har gult kors i blått fält liksom vår, att Dannebrog är världens äldsta i bruk varande nationsflagga, utan att någonsin hava varit avskaffad eller ändrad, att under medeltiden korset förekom i Sverige, men med Erik XIII:s färger: rött kors på gul duk (således identisk med den 1954 lanserade »skånska flaggan»), att den stundom framförda uppfattningen om ett blågult korsbaner redan under Carl VIII ej kan beläggas, att den första officiella beskrivningen av vår nuvarande flaggas grundtyp möter oss 1562, osv. Nuvarande flagglag är av år 1906, varmed den åldriga mörkblå färgen utbyttes emot ljusst mellanblå.

I sammanhanget bör nämnas, att Kungl. Maj:t år 1961 beslöt om en utredning angående lagstiftningen rörande rikets vapen och flagga m. m.

D:r Seitz' uppsats är således en nyttigt orientering, som ingen heraldiker bör undvara.

L. P-n.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.